

1. Прилади магнітного курсу

1. Розрахувати кут застою картушки магнітного компаса с питомим позиційним моментом M_K , якщо момент тертя в підвісі рухомої системи M_T . Значення M_K и M_T наведені в таблиці:

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	M_K [Н·м]	$5 \cdot 10^{-6}$	$4 \cdot 10^{-6}$	$3 \cdot 10^{-6}$	$2 \cdot 10^{-6}$	$2 \cdot 10^{-5}$	$1 \cdot 10^{-5}$	$2 \cdot 10^{-6}$
3	M_T [Н·м]	$5 \cdot 10^{-8}$	$6 \cdot 10^{-8}$	10^{-8}	$4 \cdot 10^{-8}$	$4 \cdot 10^{-7}$	$5 \cdot 10^{-8}$	$3 \cdot 10^{-8}$

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	$9 \cdot 10^{-6}$	$1 \cdot 10^{-5}$	$3 \cdot 10^{-6}$	$3 \cdot 10^{-5}$	$5 \cdot 10^{-5}$	$5 \cdot 10^{-6}$	$6 \cdot 10^{-6}$	$3 \cdot 10^{-6}$
3	$4 \cdot 10^{-8}$	$2 \cdot 10^{-7}$	$6 \cdot 10^{-8}$	$1 \cdot 10^{-7}$	$4 \cdot 10^{-8}$	$7 \cdot 10^{-8}$	$2 \cdot 10^{-8}$	$4 \cdot 10^{-8}$

2. Розрахувати похибку від захоплювання картушки магнітного компаса, магнітний момент якого M_M , при повороті основи з кутовою швидкістю $\dot{K}_M$. Коефіцієнт демпфірування картушки в підтримуючій рідині – f . Величина горизонтальної складової напруженості магнітного поля Землі H . Числові значення величин наведені в таблиці:

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	M_M [Нм ² А ⁻¹]	0.01	0.005	0.03	0.008	0.02	0.002	0.007
3	$\dot{K}_M$ [с ⁻¹]	0.045	0.039	0.029	0.022	0.043	0.026	0.044
4	f [Н·м·с]	$2 \cdot 10^{-6}$	$1 \cdot 10^{-6}$	$3 \cdot 10^{-7}$	$3 \cdot 10^{-6}$	$4 \cdot 10^{-6}$	$8 \cdot 10^{-7}$	$2 \cdot 10^{-6}$
5	H [А·м ⁻¹]	$12,5 \cdot 10^{-4}$	$5 \cdot 10^{-4}$	$1,3 \cdot 10^{-4}$	$3,7 \cdot 10^{-4}$	$2,5 \cdot 10^{-4}$	$1,1 \cdot 10^{-4}$	$3,7 \cdot 10^{-4}$

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	0.04	0.009	0.02	0.02	0.03	0.009	0.005	0.008
3	0.032	0.044	0.034	0.045	0.039	0.039	0.044	0.04
4	$4 \cdot 10^{-6}$	$4 \cdot 10^{-6}$	$1 \cdot 10^{-6}$	$7 \cdot 10^{-6}$	$4 \cdot 10^{-7}$	$8 \cdot 10^{-7}$	$6 \cdot 10^{-6}$	$1 \cdot 10^{-6}$
5	$5 \cdot 10^{-4}$	$2,5 \cdot 10^{-4}$	$1,3 \cdot 10^{-4}$	$0,9 \cdot 10^{-4}$	$2,1 \cdot 10^{-4}$	$3,2 \cdot 10^{-4}$	$6 \cdot 10^{-4}$	$2 \cdot 10^{-4}$

3. Визначити момент тертя M_T в підвісі картушки магнітного компаса з питомим позиційним моментом M_K , при куті застою компаса $|\alpha_K|$. Числові значення M_K и $|\alpha_K|$ наведені в таблиці:

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	M_K [Н·м]	$5 \cdot 10^{-6}$	$4 \cdot 10^{-6}$	$3 \cdot 10^{-6}$	$2 \cdot 10^{-6}$	$2 \cdot 10^{-5}$	$1 \cdot 10^{-5}$	$3 \cdot 10^{-6}$
3	$ \alpha_K $ [°]	0,5	0,7	1	1,5	0,5	0,5	0,7

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	$3 \cdot 10^{-6}$	$9 \cdot 10^{-6}$	$1 \cdot 10^{-5}$	$3 \cdot 10^{-6}$	$3 \cdot 10^{-5}$	$5 \cdot 10^{-5}$	$5 \cdot 10^{-6}$	$6 \cdot 10^{-6}$
3	1	1,5	0,5	0,5	0,7	0,5	1	1

4. Літак рухається з прискоренням W курсом K_M . Знайти величину геометричної похибки магнітного компаса, якщо кут магнітного нахилення дорівнює I . Числові значення параметрів наведені в таблиці.

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	$W[\text{м/с}^2]$	1	2	3	4	5	6	1
3	$K_M [^\circ]$	0	45	90	135	180	225	270
4	$I [^\circ]$	45	60	30	45	60	30	45

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2		2	3	4	5	2	3	5
3		315	30	60	120	150	210	330
4		60	30	45	60	30	45	60

5. Розрахувати за наближеною формулою максимальне значення похибки приладу магнітного курсу, якщо основа здійснює регулярну одновісну бортову хитавицю з амплітудою θ_m і частотою ω_k . Лінійна відстань по вертикалі від місця встановлення приладу відносно поздовжньої осі дорівнює S . Підвіс картушки вважати короткоперіодним слабодемпфірованим маятником. Числові значення параметрів хитавиці та відстані S наведені в таблиці.

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6
2	$\theta_m [^\circ]$	10	10	12	12	13	13
3	$\omega_k [c^{-1}]$	0,5	0,7	0,7	0,5	0,8	0,5
4	$S [M]$	10	9	8	7	7	6
5	tgI	1	2	1,5	2	3	1
	K_M°	30	45	60	-30	-45	-60

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	14	14	15	15	17	17	20	20
2	0,8	0,7	0,7	0,6	0,8	0,8	0,9	0,9
4	5	4	4	4	3	4	3	3
5	1,5	2	1	2	1,5	3	2	2,5
	K_M°	30	45	60	-3-	-45	-60	90

2. Гіроскопи напрямку

6. В гіроскопі напрямку використаний гіромотор з кінетичним моментом H . Момент сил сухого тертя на внутрішній осі підвісу гіроскопу M_{T_1} . Який по-ріг чутливості приладу, тобто при якій кутовій швидкості повороту основи навкруг зовнішньої осі підвісу гіроскопа, він не буде розвертисся разом з основою? Числові значення H и M_{T_1} наведені нижче.

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6
2	H [Н·м·с]	0.5	0.7	0.8	1.0	1.1	1.2
3	M_{T_1} [Н·м]	10^{-5}	$2 \cdot 10^{-5}$	$3 \cdot 10^{-5}$	$4 \cdot 10^{-5}$	$5 \cdot 10^{-5}$	$6 \cdot 10^{-5}$

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	1.5	2.0	2.5	3.0	3.5	4.0	5.0	8.0
3	$7 \cdot 10^{-5}$	10^{-5}	10^{-4}	10^{-4}	$2 \cdot 10^{-4}$	$2.5 \cdot 10^{-4}$	$3 \cdot 10^{-4}$	$4 \cdot 10^{-4}$

7. У гіроскопі напрямку використаний гіромотор з кінетичним моментом H , масою ротора m . Система азимутальної корекції - важільна. Чому дорівнює гранично допустиме зміщення ротора в напрямку головної осі гіроскопа, обумовлене осьовим люфтом в підшипниках на головній осі, температурними або пружними деформаціями, щоб на широті φ при ідеальному налаштуванні системи азимутальної корекції її похибка не перевищувала 20%? Числові значення H , m і φ наведені нижче в таблиці

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
H (кг·м ² ·с ⁻¹)	1.0	2.5	0.4	0.2	1.0	2.5	1.0	0.4	2.5	0.2	1.0	2.5	0.4	0.2	1.0
m (кг)	0.6	1	0.3	0.2	0.7	1.2	0.8	0.4	2.5	0.2	1.0	1	0.2	1.3	0.8
φ (°)	60	45	30	70	45	60	60	30	45	70	30	60	45	30	60

8. Яку похибку буде мати гіроскоп напрямку на широті φ , якщо його система азимутальної корекції помилково налаштована на широту φ_1 ? Чисельні значення φ і φ_1 наведені нижче в таблиці

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
φ (°)	10	20	30	40	45	50	60	70	80	-30	-40	-50	-60	-70	-80
φ_1 (°)	-30	-40	50	-60	-45	-50	-50	-45	70	30	40	50	60	50	-60

9. У ГН використаний гіромотор з масою ротора m , з кінетичним моментом H . Розрахувати величину зміщення центру ваги гіромотора уздовж головної осі для корекції впливу вертикальної складової $\sin\varphi$ обертання Землі на широті φ . Чисельні значення цих величин наведені в таблиці

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
H (кг·м ² ·с ⁻¹)	1.0	2.5	0.4	1.0	0.2	0.5	1.0	1.0	2.5	0.2	0.2	1.0	0.4	0.2
m (кг)	0.6	1.0	0.3	0.6	0.2	0.5	0.7	0.8	1.2	1.1	0.3	0.5	0.2	0.2
φ (град)	60	70	45	50	40	60	70	45	50	60	70	30	65	40

10. Визначити граничний час роботи гіроскопа напрямку, встановленого на нерухомій відносно Землі основі, за який похибка визначення курсу досягне величини ΔK . Широта місця встановлення приладу - φ , система азимутальної компенсації відсутня. Моментами тертя знехтувати. Значення φ та ΔK наведені в таблиці.

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
φ (°)	10	20	30	40	45	50	60	70	80	15	75	90	60	45
$ \Delta K $ (°)	1	3	2	3	1	2	5	2	4	1	4	6	3	4

11. З якою швидкістю повинен рухатися літак на широті φ в курсом K , щоб сигнал системи азимутальної компенсації гіроскопа напрямку (показчика курсу) дорівнював нулю? Значення φ та ΔK наведені в таблиці.

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
φ (°)	10	20	30	40	45	50	60	70	80	15	75	30	60	45
K (°)	-45	-90	-30	210	240	-60	270	-45	-90	-30	210	240	-60	270

12. Чому дорівнює гранична величина Δl зміщення центру мас гірокамери гіроскопа напрямку відносно точки підвісу, за якої швидкість $\dot{\alpha}$ азимутального дрейфу не перевищуватиме заданої в таблиці. Кінетичний момент H та вага гірокамери G наведені в таблиці.

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
$\dot{\alpha}$ (°/год)	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4
H (Нмс)	2,5	1	0,4	0,1	0,2	1	2,5	0,4	0,2	0,1	2	1	0,1	0,4
G [кг]	1,2	0,8	0,5	0,4	0,4	0,8	1,2	0,5	0,4	0,4	1,0	0,8	0,4	0,6

3. Гіромагнітні компаси

13. Об'єкт, на якому встановлений гіроіндукційний компас, рухається на широті φ курсом K зі швидкістю V . Беручи питому швидкість азимутальної корекції ε , визначити швидкісну похибку приладу. Чисельні значення величин наведені в таблиці:

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	φ [°]	60	30	45	70	60	50	45
3	K [°]	60	30	45	60	30	60	90
4	V [км/год]	500	2000	1000	800	1000	500	360
5	ε_2 [с ⁻¹]	0,03	0,05	0,02	0,04	0,03	0,06	0,05

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	30	45	60	55	45	60	50	70
3	45	30	45	30	60	30	45	60
4	900	1000	1500	1300	900	500	1000	2000
5	0,04	0,03	0,05	0,03	0,02	0,04	0,06	0,04

14. Знайти коливальну складову ΔK похибки гіромагнітного компаса при гармонічному законі зміни похибки магнітного компаса $\tilde{f}_{nmk}$ з амплітудою f_m та частотою ω_f . Питома швидкість корекції азимутального каналу ε .

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
f_m [рад]	1.0	0.5	0.4	0.2	1.0	0.5	1.0	0.4	0.5	0.2	1.0	0.5	0.4	0.2	0,1
ω_f [с ⁻¹]	0.6	1	0.3	0.2	0.7	1.2	0.8	0.4	2.5	0.2	1.0	1	0.2	1.3	6
$\varepsilon \times 10^{-2}$ [с ⁻¹]	1	5	3	2	4	6	4	3	2	5	1	2	5	3	5

4. Гіроскопічні компаси

15. Розрахувати за наближеною формулою максимальну величину інтеркардинальної девіації однороторного ГК на широті $\varphi=60^\circ$, якщо судно рухається курсом K і піддається одноосній бортовій хитавиці з амплітудою θ_m та частотою ω_k . Лінійна відстань від центру хитань до місця встановлення ГК в вертикальному напрямку дорівнює s . Період власних незгасаючих коливань T_0 дорівнює періоду Шулера. Числові дані параметрів хитавиці та відстані s наведені в таблиці.

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6
2	θ_m [град]	10	10	12	12	13	13
3	ω_k [c^{-1}]	0,5	0,7	0,7	0,5	0,8	0,5
4	S [м]	1	2	1	2,5	1,5	2
5	K [°]	30	45	60	30	45	60

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	6	10	5	8	10	5	10	6
2	0,8	0,7	0,7	0,6	0,8	0,8	0,9	0,9
4	1	2	1,5	3	1	2	3	3
5	30	45	60	-30	-45	-60	45	30

16. Знайти частоту власних незгасаючих коливань ГК та розрахувати відношення півосей еліпса, який є траєкторією руху головної осі на картинній площині. Гірокомпас встановлений на нерухомій основі на широті φ . Необхідні числові дані наведені в таблиці:

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	H [кг·м ² ·с ⁻¹]	4	4,2	4,4	4,6	4,8	5,0	3
3	mgI [кг·м ² ·с ⁻²]	0,18	0,26	0,27	0,28	0,29	0,3	1,8
4	φ [°]	70	65	35	60	0	70	45
5	α_0 [°]	20	18	15	10	5	3	10
6	β_0 [°]	0	0	0	0	0	0	

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	5,2	5,4	5,6	5,8	6,0	6,1	6,3	6,5
3	0,31	0,32	0,33	0,34	0,35	0,36	0,37	0,38
4	10	60	15	10	20	70	60	60
5	8	20	15	13	12	20	10	5
6	0	0	0	0	0	0	0	0

17. Знайти граничне значення сталої складової моменту M_3 по осі зовнішньої рамки підвісу, при яких усталене відхилення головної осі від площини меридіану на широті φ (похибка ГК α_0) не перевищує заданої. Необхідні числові дані наведені в таблиці:

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	H [Н·м·с]	0,4	0,5	0,8	1	2	4,0	1,0
3	φ [°]	0	30	45	60	30	45	50
4	α_0 [°]	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,1	0,05

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	0,4	1,0	2,2	0,4	6,0	2,0	4,0	6,5
3	60	45	30	0	45	52	70	80
4	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	1,0	0,5	0,3

18. Розрахувати похибку визначення курсу об'єкту на заданій широті гірокомпасом, у якого по осі зовнішньої рамки діє постійний момент зовнішніх сил M_ζ . Чисельні значення параметрів наведені в таблиці:

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	φ [°]	0	10	15	20	25	30	
3	M_ζ [Г·см]	0.01	0.02	0.04	0.15	0.07	0.08	0,01
4	H [Н·м·с]	0,4	0,5	0,8	1	2	4,0	1,0
5	mgI [кг·м ² ·с ⁻²]	0.025	0.026	0.07	0.28	0.0029	0.0030	

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	35	40	45	50	55	60	65	70
3	0.01	0.02	0.03	0.04	0.05	0.01	0.05	0.09
4	0,4	1,0	2,2	0,4	6,0	2,0	4,0	6,5
5	0.03	0.02	0.03	0.04	0.035	0.06	0.07	0.08

19. Розрахувати швидкісну похибку ГК, встановленого на об'єкті, рухомому із швидкістю V курсом K в північній та південній півкулі на широті. Чисельні значення параметрів наведені в таблиці:

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	V [м/с]	10	15	20	25	5	10	15	10	20	15
3	K [°]	30	45	60	90	120	135	150	180	210	240
4	φ с.ш. [°]	+60	+30	+45	+20	+10	0	+10	+20	+45	+60
5	φ ю.ш. [°]	-75	0	-40	-60	-75	-60	-45	-30	-45	-60

20. Визначити критичну лінійну швидкість об'єкта, при якій ГК втратить напрямний момент, якщо об'єкт рухається в північній півкулі на широті φ курсом K .

1	варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	K [°]	245	230	260	300	330	270	-90
3	φ [°]	0	10	15	20	25	30	60

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	290	310	330	250	260	270	280	285
3	35	40	45	50	55	60	65	60

21. Гірокомпас налагоджений на виконання умови М. Шулера на широті φ_1 . Наскільки зміниться період його власних незгасаючих коливань на широті φ_2 ?

1	варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	φ_1 [°]	60	45	30	0	-30	-45	45
3	φ_2 [°]	0	10	15	20	25	30	45 юш

1	8	9	10	11	12	13	14	15
2	-60	-45	-30	30	45	60	0	30
3	35	40	45	50	55	30 юш	65	60

22. Який момент M_k відносно вертикальної осі підвісу ГК треба прикласти, щоб компенсувати швидкісну похибку визначення курсу? Швидкість руху судна V , курс K , кінетичний момент гіроскопа H .

1	варіант №	1	2	3	4	5	6	7
2	V [км/год]	10	15	20	30	40	20	36
3	K [°]	45	70	30	0	-30	-45	45
4	H [Н·м·с]	1	2	2	1	2	4	6

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	40	30	25	25	30	40	30	72
3	45	70	30	0	-30	-45	30	0
4	2	4	1	1	2	3	4	1

23. Який момент M_k відносно вертикальної осі підвісу ГК треба прикласти, щоб компенсувати конструкційну похибку, яка виникає при застосуванні ексцентрикового (зміщеного на кут ε) підвісу маятника? Гірокомпас налагоджений на період Шулера, відносний коефіцієнт згасання власних коливань ξ .

1	варіант №	1	2	3	4	5	6	7
---	-----------	---	---	---	---	---	---	---

2	ξ	0,7	0,8	0,5	0,7	0,8	0,5	0,5
3	$\varphi[^\circ]$	45	70	30	45	-30	-45	60
4	$H [H \cdot m \cdot c]$	1	2	2	1	2	4	3

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2		0,6	0,5	0,7	0,8	0,7	0,5	0,7
3	45	70	30	45	-30	-45	30	-60
4	2	4	1	1	2	3	4	1

Гіроскопічні вертикалі

24. При рівноприскореному русі основи її швидкість збільшилася на величину ΔV за час τ . Визначити максимальну похибку ГВ з пропорційною корекцією, яка виникає при цьому. Необхідні числові дані наведені в таблиці:

1	варіант №	1	2	3	4	5	6
2	$\Delta V [m/c]$	200	300	250	100	150	100
3	$\tau [c]$	50	60	60	60	25	25
4	$\varepsilon [c^{-1}]$	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,04

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	200	240	300	100	150	200	250	300
3	50	60	50	50	40	60	50	60
4	0,03	0,02	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,03

25. При рівноприскореному русі основи її швидкість збільшилася на величину ΔV за час τ . Визначити максимальну похибку ГВ з релейною корекцією, яка виникає при цьому. Необхідні числові дані наведені в таблиці:

1	варіант №	1	2	3	4	5	6
2	$\Delta V [m/c]$	200	300	250	100	150	100
3	$\tau [c]$	50	60	60	60	25	25
4	$\varepsilon [c^{-1}]$	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,04

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	200	240	300	100	150	200	250	300
3	50	60	50	50	40	60	50	60
4	0,03	0,02	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,03

26. За який час балістична похибка гіровертикалі з релейною характеристикою корекції при русі основи з прискоренням W досягне максимального значення? Максимальна швидкість корекції дорівнює m .

1	варіант №	1	2	3	4	5	6
2	$W [m/c^2]$	5	2	3	4	5	10
3	$m [c^{-1}]$	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,04

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	3	2	2	3	4	10	5	6
3	0,03	0,02	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,03

27. Визначити інструментальну похибку ГВ з пропорційною корекцією, обумовлену моментом сил сухого тертя M_{T1} і M_{T2} по осях зовнішньої і внутрішньої рамок відповідно. Параметри ГВ: H ; ε_1 ; ε_2 наведені в таблиці.

1	Варіант №	1	2	3	4	5	6
2	H [кг·м ² ·с ⁻¹]	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9
3	M_{T1} [Н·м]	$2 \cdot 10^{-5}$	$2 \cdot 10^{-5}$	$1 \cdot 10^{-5}$	$3 \cdot 10^{-5}$	$1 \cdot 10^{-5}$	$4 \cdot 10^{-5}$
4	M_{T2} [Н·м]	$1 \cdot 10^{-5}$	$1 \cdot 10^{-5}$	$3 \cdot 10^{-5}$	$2 \cdot 10^{-5}$	$3 \cdot 10^{-5}$	$2 \cdot 10^{-5}$
5	ε_1 [с ⁻¹]	0.01	0.015	0.02	0.025	0.03	0.035
6	ε_2 [с ⁻¹]	0.05	0.045	0.04	0.035	0.03	0.025

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	1	1.1	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7
3	$5 \cdot 10^{-5}$	$9 \cdot 10^{-5}$	10^{-4}	$1,5 \cdot 10^{-4}$	10^{-4}	$2 \cdot 10^{-4}$	$2 \cdot 10^{-4}$	$2 \cdot 10^{-4}$
4	$2 \cdot 10^{-5}$	$4 \cdot 10^{-5}$	$6 \cdot 10^{-5}$	$8 \cdot 10^{-5}$	10^{-4}	10^{-4}	$9 \cdot 10^{-5}$	$8 \cdot 10^{-5}$
5	0,04	0,045	0,05	0,055	0,06	0,065	0,07	0,075
6	0,022	0,01	0,015	0,02	0,025	0,03	0,035	0,04

28. Розрахувати сталу складову віражної похибки β^* гіровертикалі з радіальною пропорційною корекцією для таких параметрів приладу та руху основи:

1	варіант №	1	2	3	4	5	6
2	V [м/с]	200	300	250	100	150	100
3	ω_B [1/с]	0,04	0,02	0,025	0,03	0,05	0,75
4	ε [с ⁻¹]	0,01	0.02	0,03	0,04	0,05	0,04

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	200	240	300	100	150	200	250	300
3	0,05	0,03	0,025	0,05	0,04	0,03	0,04	0,02
4	0,03	0,02	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,03

29. Розрахувати сталу складову віражної похибки α^* гіровертикалі з радіальною пропорційною корекцією для таких параметрів приладу та руху основи:

1	варіант №	1	2	3	4	5	6
2	V [м/с]	200	300	250	100	150	100
3	ω_B [1/с]	0,1	0,05	0,1	0,15	0,1	0,1
4	ε [с ⁻¹]	0,01	0.02	0,03	0,04	0,05	0,04

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	200	240	300	100	150	200	250	300

3	0,05	0,06	0,04	0,1	0,15	0,08	0,1	0,05
4	0,03	0,02	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,03

30. Розрахувати швидкісну похибку $\Delta\alpha_{\text{шв}}$ гіровертикалі з радіальною корекцією, якщо питома швидкість системи поздовжньої корекції ε_1 . Основа рухається зі швидкістю V м/с курсом K на широті φ_{Γ} . Радіус Землі $R=6,4$ тис. км

1	Вариант№	1	2	3	4	5	6
2	V [м/с]	200	250	300	350	400	200
3	K [°]	0	30	45	60	75	90
4	φ [°]	30	45	60	0	-30	-45
5	ε_1 [с ⁻¹]	0.01	0.015	0.02	0.025	0.03	0.035

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	250	300	350	400	200	250	300	350
3	0	30	45	60	75	90	45	60
4	-60	0	30	45	60	75	60	45
5	0,04	0,045	0,05	0,055	0,06	0,065	0,07	0,075

31. Розрахувати швидкісну похибку $\Delta\beta_{\text{шв}}$ гіровертикалі з радіальною корекцією, якщо питома швидкість системи поздовжньої корекції ε_2 . Основа рухається зі швидкістю V м/с курсом K на широті φ_{Γ} . Радіус Землі $R=6,4$ тис. км

1	Вариант№	1	2	3	4	5	6
2	V [м/с]	200	250	300	350	400	200
3	K [°]	0	30	45	60	75	90
4	φ [°]	30	45	60	0	-30	-45
5	ε_1 [с ⁻¹]	0.01	0.015	0.02	0.025	0.03	0.035

1	7	8	9	10	11	12	13	14
2	250	300	350	400	200	250	300	350
3	0	30	45	60	75	90	45	60
4	-60	0	30	45	60	75	60	45
5	0,04	0,045	0,05	0,055	0,06	0,065	0,07	0,075

Гиротахометры

32. Визначити допустимий рівень моменту сил сухого тертя в підвісі ГТ, що має кінетичний момент H , якщо задано поріг чутливості приладу $\omega_{\min}$. Значення H і $\omega_{\min}$ наведені в таблиці

1	вар №	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	H [Н·м·с]	0.2	0.02	0.05	0.4	0.1	0.01	0.05	0.2	0.1	0.05
3	$\omega_{\min}$ [с ⁻¹]	$5 \cdot 10^{-4}$	0.001	$2 \cdot 10^{-4}$	$2 \cdot 10^{-4}$	10^{-4}	0.02	0.003	0.001	0.002	0.001

33. Розрахувати допустиму швидкість повороту ГТ навколо осі чутливості $\omega_{\xi_{дон}}$, якщо граничне радіальне навантаження на підшипники осі підвісу рухомого вузла R . Кінетичний момент гіроскопа H . Відстань між підшипниками L . Чисельні значення величин наведені в таблиці

1	Вар. №	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	R [Н]	1	0.9	0.8	0.11	0.12	1	0.8	0.11	0.9	0.12
3	H [Н·м·с]	0.1	0.05	0.2	0.1	0.2	0.05	0.2	0.2	0.05	0.1
4	L [м]	0.08	0.1	0.07	0.11	0.08	0.07	0.09	0.11	0.07	0.12

34. Розрахувати максимальну частоту $\omega_{\max}$ кутової швидкості, яка вимірюється гіротахометром, якщо гранична відносна динамічна похибка приладу δ_{ω} . Частота власних незгасаючих коливань ω_0 , відносний коефіцієнт згасання ξ .

1	Вар. №	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	δ_{ω} [%]	1	0.9	0.8	1.1	0.5	0.6	0.7	0.8	1	1.5
3	ω_0 [с ⁻¹]	30	60	20	50	40	20	30	40	50	60
4	ξ	0.5	0.7	0.6	0.5	0.6	0.7	0.8	0.4	0.5	0.6

35. Наскільки зміниться кут повороту чутливого елемента гіротахометра під дією перехресної кутової швидкості ω_n , що дорівнює вимірюваній кутовій швидкості ω_g ? Кутова жорсткість пружини C , кінетичний момент H .

1	Вар. №	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	ω_g [с ⁻¹]	3	0.5	2	0.5	1	2	0.5	1	1.5	2
3	C [Нм/рад]	0.5	0.5	2	2	0.1	1	3	5	2	0.2
4	H [Н·м·с]	0.01	0.02	0.05	0.1	0.01	0.02	0.05	0.1	0.04	0.01

36. Знайти величину моменту, прикладеного до осі підвісу зовнішньої рамки гіроскопа, під дією якого внутрішня рамка гіроскопа розвернеться від початкового положення $\beta_0 = -30^\circ$ до кінцевого $\beta_1 = 30^\circ$ за 10с. Кінетичний момент гіроскопа $H = 0,1$ Н·м·с.

37. Розрахувати величину відносної динамічної похибки δ_ω вимірювання кутової швидкості $U = U_0 \sin \omega_x t$ гіротахометром, якщо частота власних незга-саючих коливань ω_0 , відносний коефіцієнт згасання ξ .

1	Вар. №	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	ω_x [с ⁻¹]	1	0.9	0.8	1.1	0.5	0.6	0.7	0.8	1	1.5
3	ω_0 [с ⁻¹]	30	60	20	50	40	20	30	40	50	60
4	ξ	0.5	0.7	0.6	0.5	0.6	0.7	0.8	0.4	0.5	0.6

38. Основа здійснює коливальний рух за законом $\varphi = \varphi_0 \sin \omega_x t$. Чому до-рівнює максимальне навантаження на опори гіроскопічного тахометра при ви-мірюванні кутової швидкості? Кінетичний момент H ; жорсткість пружної в'язі C та відстань між опорами наведені в таблиці. Коефіцієнт динамічності приладу $K^* \approx 1$.

1	Вар. №	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	H [Нмс]	0.01	0.02	0.05	0.1	0.01	0.02	0.05	0.1	0.04	0.01
3	C [Нм/рад]	0,1	0,08	0,15	0,24	0,1	0,08	0,15	0,024	0,24	0,02
4	φ_0 [рад]	0,5	0,1	0,05	0,03	0,02	1	0,25	0,1	0,06	0,04
5	ω_x [Гц]	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5